

09.11.2016

HL/205/04.03.10/2016

Sisäministeriö/ kirjaamo@intermin.fi
linda.viitala@intermin.fi

Viite SM061:00/2015

Hämeen liiton lausunto pelastustoimen järjestämislaista

Yleistä

Maakuntauudistuksesta ja siihen liittyvästä pelastustoimen uudistuksesta on tulossa päälinjoiltaan ja tavoitteiltaan hyvä ja sen avulla voidaan kehittää palveluista entistä parempia ja kustannustehokkaampia. Lisäksi yhteiskunnan varautumista erilaisiin onnettomuuksiin, häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin pyritään parantamaan uudistetun lainsäädännön avulla siten, että sisäministeriön ohjausroolia vahvistetaan (s.16).

Maakuntauudistuksen tavoitteena on hallinnon yksinkertaistaminen siten, että työnjako on selkeä valtion, alueiden ja kuntien kesken. Pelastustoimen ja ensihoidon osalta on esitetty, että palveluiden järjestämisvastuu ja palvelutuotanto keskitettäisiin viidelle yliopistosairaalaa ylläpitävälle maakunnalle. Tätä on perusteltu muun muassa sillä, että siten pystytään varmistamaan pelastustoimen ja ensihoidon yhteistyö myös tulevaisuudessa. Tavoite ensihoidon ja pelastustoimen yhteistyöstä on sinänsä kannatettava, mutta Hämeen liitto ei näe viiden alueen mallia perusteltuna. Ensisijaisena ratkaisuna tulisi olla pelastustoimen ja ensihoidon palveluiden järjestämisvastuun siirtäminen tehtäviltään ja toimivallaltaan selkeille itsehallintoalueille eli 18 maakunnalle.

Pelastustoimi ja ensihoito ovat tyypillisiä lähipalveluita ja niiden järjestämis- ja tuottamisvastuu on oltava lähellä muuta maakuntien toimintaa, kuten sosiaali- ja terveyshuoltoa, ympäristöterveydenhuoltoa, elinkeino- ja yritystoimintaa, jne. Pelastustoimen ja ensihoidon tulee olla yhteneväisesti mukana maakunnan toimintojen ja myös riskien arvioinnissa.

Varautuminen

Pelastustoimen ja ensihoidon keskittäminen muusta aluejaosta poiketen viidelle alueelle heikentää huomattavasti lähipalveluiden integraation toteuttamista, se jopa vaikeuttaa alueellista turvallisuustyötä. Julkishallinnon keskeinen tehtävä on huolehtia ihmisten perusturvasta kaikissa olosuhteissa. Uudesta maakuntahallinnosta syntyy myös hyvä kotipesä varautumiselle erilaisiin häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin, mikäli aluejaot ovat yhteneväiset (18). Maakunnat muodostavat alueen kuntien kanssa lähellä ihmistä olevan turvaverkon, jonka varaan on nykyistä helpompi rakentaa myös varautumisen kokonaisuus.

Toiminnan yhteensovittaminen on luonteva ja välttämätön osa maakunnan omaa toimintaa, mutta mikäli päätetyistä aluejaoista (18) poiketaan, rikkoontuu alueellinen yhtenäisyys ja se tulee vaikeuttamaan tehokasta turvallisuustyötä. Pelastusviranomaisen läsnäolo kaikissa maakunnissa on parempi toteuttaa siten, että

kaikki maakunnat ovat pelastustoimen palveluiden järjestämisvastuussa ja päättävät itse siitä miten palvelut on järkevintä toteuttaa.

Uudistuksen avulla – 18 maakunnan kattavalla toiminnalla - avautuu kokonaan uusia mahdollisuuksia palvelutoiminnan kehittämiseksi. Moniammatillinen yhteistyö eri viranomaisten välillä helpottuu, kun ei ole tarpeettomia hallinnollisia raja-aitoja ja siten kansalaisten saamat palvelut paranevat. Lisäksi on syytä muistaa, että maakuntaan ollaan siirtämässä ELY- keskusten ja ympäristöterveydenhuollon tehtävät. Myös näistä kokonaisuuksista voi löytyä kokonaan uusia yhdistelmiä maakunnan yhteiseen palvelutuotantoon. Mikäli toiminta kuitenkin keskitetään muusta maakunnallisesta toiminnasta poiketen pelastustoimen ja ensihoidon osalta viidelle maakunnalle, niin silloin kolmentoista muun maakunnan rooli (keskeinen vaikutusvalta oman maakunnan asioihin) väistämättä vaikeutuu ja heikkenee, eikä ko. yhteistyö ole niiden alueilla välttämättä toteutettavissa.

Hallinnon tehokkuus paranee maakuntauudistuksen yhteydessä, kun palvelutoiminta ja tukipalvelut keskitetään samalle monitoimialaiselle toimijalle. Pelastustoimen järjestämislaissa esitetyn linjauksen perusteella pelastustoimen ja ensihoidon palveluiden ja niille asetettujen tavoitteiden toteutuminen vaarantuu, jos ne irrotetaan perusmaakunnista (18). Pelastustoimen ja ensihoidon organisoituminen on järkevää ja tarkoituksenmukaista toteuttaa päätetyn maakuntajaon mukaisesti. Pelastustoimella on vahvaa osaamista hallinnonalat ylittävästä yhteistyöstä häiriö- ja poikkeusoloihin varautumisessa, valmiussuunnittelusta sekä harjoittelusta. Tätä on pystyttävä hyödyntämään riittävästi kuntien varautumisessa myös maakuntauudistuksen jälkeen. Jotta pelastustoimella on tosiasiallinen mahdollisuus varautumisen tukeen ja yhteensovittamiseen sekä maakunnan yhteisessä varautumisessa että kunnissa, tulee pelastustoimi asemoida maakuntaan siten, että riittävä toimialaosaaminen on sijoitettu palveluja järjestävälle tasolle.

Yksityiskohtainen lausunto

s. 1 ja 2 § Tehostaminen tarkoittaa joko saman tai heikomman palvelun tuottamista pienemmillä kustannuksilla, tai paremman palvelun tuottamista samoilla tai suuremmilla kustannuksilla. Samaan aikaan ei ole mahdollista sekä säästää voimavaroja tehostamalla että parantaa palveluiden saatavuutta ja laatua, vaan tämä lause sisältää ristiriidan.

s.6 Nykytilan arviointi on osin harhaanjohtava. Pelastustoimen järjestelmä on ollut erittäin kustannustehokas ja tarkoituksenmukainen. Palveluita on pystytty kehittämään laitosten vapaaehtoisien yhteistyön avulla. Suomen pelastuslaitokset (22) ovat organisoineet Kuntaliiton yhteyteen kumppanuusverkoston, joka on pystynyt kehittämään paljon pelastustoimen järjestelmää. Lisäksi esimerkiksi Itä- ja Kaakkois-Suomen pelastuslaitokset ovat organisoineet yhteinen hankintarenkaan, joka kattaa yhdeksän pelastuslaitoksen raskaan ajoneuvokaluston ja pienkaluston hankinnat. Tässä toiminnassa myös Kanta-Häme on ollut pitkään mukana ja yhteisellä hankintatoiminnalla on saavutettu merkittäviä taloudellisia säästöjä.

s. 10 ja 2 § Uusia johto- ja tilannekeskuksia ei ole tarpeen rakentaa esitetyllä tavalla. Nykyiset tilat ovat jo nyt yhteiskäytössä ensihoidon kanssa. Yhteiset johto- ja tilannekeskukset eivät edellytä yhteistä hallinnollista rakennetta (esim. Itä-Suomen alueen pelastuslaitosten yhteinen tilannekeskus). Säästöksi ei voi lukea sellaisia kustannuksia, joiden toteutuminen on hyvin epävarmaa.

s. 6-7 Pelastustoimen ja ensihoidon yhteistyö on nyt tarkoituksenmukaista ja jokapäiväistä ja sen toimiminen on syytä varmistaa myös jatkossa ja eri hallinnon alojen yhteistyötä on tiivistettävä esimerkiksi harvaan asuttujen alueiden turvallisuuden varmistamiseksi. Perusteluissa on virheellisesti esitetty, että pelastustoimen tehtävävolyyminä yli 80 % kohdistuu kiireellisiin ensihoito- ja

ensivastetehtäviin. Tehtävavolyymia määritettäessä ei voida käyttää ainoastaan tehtävien lukumääriä, vaan siinä tulee käyttää tehtävien hoitamiseen käytettäviä henkilötyövuosia.

Pelastustoimessa ja ensihoidossa, henkilön toimintakyvyn heiketessä, voidaan usein tehtävämuutoksilla pitää työntekijä työelämässä ja siten välttää ennen aikainen eläköityminen ja siitä aiheutuvat ns. VARHE-maksut (urapolkutoiminta). Henkilöstön urapolkujen kehittäminen on tärkeä osa uudistusta, mutta se ei toteudu nyt esitetystä mallissa (5).

Pelastustoimen ja ensihoidon palveluiden järjestäminen ja tuottaminen viiden maakunnan toimesta eivät tue urapolkutavoitetta vaan se päinvastoin vaarantuu. Henkilöstön siirtyminen viiden maakunnan palvelulaitoksen palvelukseen tarkoittaa käytännössä sitä, että henkilöstön uudelleen sijoittuminen ei onnistu kuin niiden alueella. Muiden 13 maakunnan alueelle pelastajille ja ensihoitajille ei ole tarjolla uusia tehtäviä, koska niiden alueella muusta palvelutuotannosta vastaa lähtökohtaisesti oman maakunnan palvelulaitos, joka on siis eri työnantaja kuin em. viisi järjestämisvastuussa olevaa maakuntaa.

Urapolkuvaihtoehtojen ja toimintakyvyltään rajoittuneen henkilöstön määrä on sama alueiden lukumäärästä riippumatta. Alueiden laajentaminen ei edesauta urapolkuja, vaan siihen liittyisi edelleen samoja haasteita ja kustannuksia.

s.7 Pelastustoimen järjestämislain yhdeksi tavoitteeksi on mainittu valtakunnallisten järjestelmien kehittäminen. Tämän tavoitteen edistäminen on järkevää, mutta se ei vaadi palveluiden järjestämisen ja tuottamisen keskittämistä viidelle maakunnalle. Yhteisten toimintamallien, kustannustehokkuuden ja toiminnallisen tehokkuuden saavuttaminen tapahtuu parhaiten siten, että pelastustoimen tarvitsemat erityiset tukipalvelut (riskianalyysi, omat tietojärjestelmät, kehittäminen ym.) keskitetään valtakunnallisen kaikkien maakuntien omistaman palvelukeskuksen tehtäväksi.

s.7 Pelastustoimen järjestämisvastuun ja tuottamisvastuun siirtäminen viidelle maakunnalle aiheuttaa tosiasiaassa erittäin suuren demokratiavajeen kolmelletoista muulle maakunnalle. Pelastustoimen järjestämislaissa on rakennettu mekanismi siihen, miten sisäministeriö käy neuvotteluita pelastustoimen järjestämisestä ja kehittämisestä viiden maakunnan kesken, mutta muille maakunnille ei nyt ehdotetussa järjestelmässä jää muuta kuin maksumiehenrooli.

s. 8 Nyt esitetystä mallista kaikki maakunnat (13) tekevät oman yhteistyöalueensa maakunnan (5) kanssa yhteistyösopimuksen pelastustoimen palveluiden tuottamisesta. Tämän jälkeen järjestämisvastuussa olevan maakunnan (5) maakuntavaltuusto hyväksyy pelastustoimen palvelutasopäätöksen. Palvelutasopäätöksen hyväksymisen jälkeen maakunnan palvelulaitos (5) tuottaa palvelut, mutta muilla maakunnilla (13) ei olisi minkäänlaista ohjausmekanismia palvelutuotannon ohjaamiseen. Tämä ei ole millään tavalla hyväksyttävää.

s.9 Pelastustoimen resurssien / miesvahvuuksien optimointi vuorokauden ja vuodenajan mukaan on kannatettava tavoite jos sen avulla pystytään tehostamaan toimintaa. s.11 perusteluissa on todettu, että pelastustoimen voimavarat säilyisivät pääosin ennallaan. Kanta-Hämeessä optimointi ei ole mahdollista, sillä suunnitteluperusteena on jo nyt valtakunnallisen ohjeen mukainen minimi. Optimointia ei voi tehdä alle minimi, jollei esimerkiksi lopeteta savusukeltamista tietyinä vuorokaudenaikoina yhdessä tai useammassa kaupungissa, mutta tämä tarkoittaisi palvelutason perustavanlaatuista heikentämistä.

s. 9 ja 2 § Luonnoksen mukaan suuremmat alueet mahdollistaisivat palveluiden suunnitteluperusteiden muuttamisen nykyistä yhdenmukaisemmiksi. Suunnittelu

perustuu kuitenkin jo nyt yhteiseen valtakunnalliseen toimintavalmiuden suunnitteluohjeeseen ja riskiaineistoon, eikä alueiden lukumäärä vaikuta niiden suunnitteluperusteena käyttämiseen jatkossakin.

s. 9 ja 2 § Sopimuspalokuntien käyttämisen tehostamisen rajoitteena on, että sopimuspalokunnat eivät käytännössä pysty tuottamaan juurikaan nykyistä parempaa valmiutta. Niiden tarkoituksenmukaisempi käyttäminen edellyttäisi muutoksia sopimuspalokuntalaisten työssäkäyntialueisiin sekä muuttoliikkeen kääntämistä takaisin kohti harvaan asuttuja alueita. Pelastustoimen aluemuutoksilla ei voida vaikuttaa näihin edellä mainittuihin seikkoihin.

s. 9 Henkilöstö: Henkilöstö-, talous-, ICT-hallinnon tehtävien keskittäminen harvemmille toimijoille on mahdollista. Hallintokulut eivät kuitenkaan ainakaan Kanta-Hämeen osalta merkittävästi alenisi, sillä pelastuslaitoksen henkilöstö-, hallinto- ja ICT-hallinnon tehtävät on jo nyt keskitetty kuntien yhteiselle palveluntarjoajalle.

s. 9 Hallinto- ja tukipalveluiden toimintoja yhdistämällä arvellaan voitavan jättää täyttämättä tai siirtää turvallisuuspalveluihin ja pelastustoimintaan luonnollisen poistuman kautta useita virkoja. Vuositasolla saatavaksi säästöksi arvioidaan enimmillään noin 2,1 miljoonaa euroa. Hallinto- ja tukipalveluissa olevien virkojen määrä on kuitenkin varsin vähäinen ja näistä tehtävistä luonnollisesti poistuvia on vielä vähemmän. Vaikka hallinto- ja tukipalveluissa virkoja olisikin, niin siirtämällä ne turvallisuuspalveluihin tai pelastustoimintaan, ei säästöä tulisi lainkaan. Lisäksi järjestämisvastuussa oleva (tilaaja) organisaatio edellyttää uusien pelastustoimen hallintotehtävien perustamista.

Hallituksen esitys eduskunnalle maakuntauudistukseksi ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisuudistukseksi sekä niihin liittyviksi laeiksi s.200 todetaan, että yksittäiselle maakunnalle kohdennettavaa rahoituksen määrä ei ole sama kuin nykyisin maakunnan kuntien yhteenlaskettu rahoitus. Rahoituksen muutosta on arvioitu vertaamalla uuden rahoitusmallin mukaista vuoden 2016 tasossa laskettua rahoitusta lähtötasoon, joka saadaan laskemalla maakuntaan kuuluvien kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen nettomenot yhteen.

Rahoituksesta noin 10 % (1,8 mrd. euroa) kohdennetaan asukasluvun perusteella ja pelastustoimen menot sisältyvät tähän 10 %:iin. Pelastustoimen kustannusten keskiarvo on tällä hetkellä noin 75 euroa/asukas ja esimerkiksi Kanta-Hämeessä vuoden 2015 tilinpäätöstietojen perusteella pelastustoimen kustannukset olivat noin 62 euroa/asukas.

Uudistukseen siirtymävaiheeseen liittyviä suuria vuotuisia rahoituksen maakuntakohtaisia tasomuutoksia pyritäisiin lieventämään erillisellä siirtymätasausäännöksellä, mutta jos pelastustoimen palveluiden rahoitus toteutetaan Kanta-Hämeessä valtakunnan keskiarvon mukaan (eur/asukas) niin se tarkoittaa noin 2,3 miljoonan euron lisäystä vuosittaiseen käyttötalouteen. Vastaavasti viiden (5) alueen mallissa Kanta-Hämeen pelastustoimen menot kasvaisivat vastaavalla 2,3 milj. eurolla. Lisäkustannusten aiheuttamilla mahdollisilla pelastustoimen talouden sopeuttamistoimilla olisi kohtalokkaat seuraukset Kanta-Hämeen maakunnan alueen pelastustoimen palvelukyvyille ja siten kansalaisten saamalle pelastustoimen (palokuntien) toiminnalle myös onnettomuus- ja tulipalotilanteissa.

s.11 Perusteluissa on todettu, että keskittäminen viidelle maakunnalle parantaisi mahdollisuuksia hallita tietoyhteiskuntakustannuksia. Tämän tavoitteen aikaansaaminen ei vaadi palveluiden keskittämistä viidelle maakunnalle. Pelastustoimen järjestämislaki yksityiskohtaiset perustelut

s.13. 3 §:n perusteluissa todetaan, että valtioneuvosto voi asetuksella päättää siitä, että palveluita koottaisiin suurempiin kokonaisuuksiin. Muiden maakuntien on todettu voivan vaikuttaa ko. palveluiden määrään laatuun ym., mutta tosiasiasa muilla maakunnilla (13) ei olisi minkäänlaisia vaikutusmahdollisuuksia näiden palveluiden tuottamiseen eikä muihinkaan yksityiskohtiin. Muilla maakunnilla (13) olisi esityksen mukaan ainoastaan rahoitusvastuu näistä erikseen suurempiin kokonaisuuksiin kootuista palveluista.

s. 13 Pelastustoimen johtamisjärjestelmä on mahdollista sovittaa suuremmille alueille, mikä vähentäisi päivystys- ja varallaolotehtäviin osallistuvien määrää. Päivystysalueiden suurentaminen tuo kustannustehokkuutta, joskin muutokset vaikuttavat myös palvelutasoon. Hallinnollisten alueiden lukumäärä ei vaikuta edellytyksiin toteuttaa pelastustoimen johtamis- ja päivystysjärjestelmiä nykyistä suuremmilla alueilla. Esimerkiksi Kanta-Hämeen ja Varsinais-Suomen pelastuslaitokset ovat jo nyt sopineet yhteisestä pelastustoiminnan johtamisen päivystysjärjestelystä.

s.14. 4 §:n mukaisesti maakuntien on sovittava palveluiden tuottamisesta yhteistyösopimuksella. Nyt esitetyssä mallissa palvelutasopäätöksen ja yhteistyösopimuksen välinen suhde on epäselvästi säädetty. Yhteistyösopimuksessa jokainen maakunta päättäisi kohdaltaan palvelutasoon kuuluvista seikoista, mutta pelastustoimen järjestämisvastuussa oleva maakunta voisi ja sen pitää kuitenkin päättää pelastustoimen palvelutason toteuttamisesta. Vaikka tässä yhteydessä säädetään kuulemismenettelystä, niin muiden maakuntien on pystyttävä osallistumaan myös palvelutason toteuttamista koskevaan päätöksentekoon. Mainittakoon, että nykyisessä järjestelmässä kaikki alueen kunnat on lähtökohtaisesti edustettuina pelastuslaitoksen päätöksenteossa johtokunnan tai lautakunnan muodossa, joka on siis demokraattisesti toimivaa kun taas esitetty 5-alueen malli ei sitä ole.

5 §:n s. 15 Perusteluissa pelastustoimen palvelutuotannosta vastaisi viiden maakunnan palvelulaitos. Henkilöstö olisi palvelulaitoksen palveluksessa. Tämä rakenne on epätarkoituksenmukainen, koska se tosiasiasa estää henkilöstön uudelleen sijoittumisen ja tehtäväkierron muihin maakunnan tehtäviin. Maakunnan palvelulaitos on oma oikeushenkilö eikä sillä ole oman maakunnan ulkopuolella muita tehtäviä, kuin pelastustoimen ja ensihoidon tehtäviä. Palvelulaitoksen ja maakunnan keskinäistä roolia olisi syytä tarkentaa. Palveluiden järjestämisen ja tuottamisen erottaminen soveltuu huonosti pelastustoimeen, koska lähtökohtaisesti sen palvelut eivät ole markkinoille alttiina eikä sen palvelut kuulu valinnanvapauden piiriin. Pykälän mukaan palveluita voitaisiin hankkia myös yksityisiltä toimijoilta. Tämä on sinänsä kannatettava ehdotus. Esimerkiksi yksityiset vartiointiliikkeet voisivat tuottaa joitain pelastustoimen palveluita ja tälläkin hetkellä pelastustoimen tarvitsemia tukipalveluita tuotetaan muualla, kuin pelastuslaitoksissa.

7 §:n s.16 mukaan valtioneuvosto asettaa pelastustoimelle valtakunnalliset tavoitteet. Säädöksen tarkoitus ei tule perusteluista selvästi esille. Sisäministeriöllä on vastuu ministeriönä ohjausrooli ja olisi luontevampaa, jos se pystyisi määrittelemään valtakunnalliset pelastustoimen tavoitteet. Nyt esitetty valtioneuvoston rooli tuntuu päällekkäiseltä (byrokratiaa lisäävä) sisäministeriön ohjausroolin kanssa. Pykälän perusteluissa on korostettu finanssipoliittisia tavoitteita ja niiden esiin nostaminen tuntuu vieraalta ajatukselta. Valtioneuvoston ohjausroolin kehittäminen pelastustoimen palvelutuotannossa ei ole tarkoituksenmukaista, koska pelastustoimen palveluiden pitäisi olla johdettu riskianalyysistä eikä finanssipoliitikasta. Samoin ko. pykälän perusteluissa on mainittu, että valtioneuvosto voi asettaa tavoitteita pelastustoimen palveluverkon alueelliselle kehittämiselle tai jopa palveluiden alueelliselle sijoittumiselle. Nämä tavoitteet ovat ristiriitaisia, kun kuitenkin samassa järjestämislaissa on todettu, että jokainen maakunta sopii omasta

palvelutasostaan. Sinänsä valtakunnalliset tavoitteen ja finanssipolitiikan kytkeminen osaksi pelastustoimen suunnittelua ovat ymmärrettäviä, mutta niiden asettaminen ei tue maakunnallista itsehallintoa.

Pykälän perusteluissa on mainittu, että maakunnilla ei ole edellytyksiä järjestää ja tuottaa pelastustoimen palveluita. Tämän väitteen tueksi ei ole esittänyt mitään konkreettista ja ainakin tällä hetkellä kaikki pelastuslaitokset ovat pystyneet tuottamaan omat palvelunsa. Kanta-Hämeen pelastuslaitoksen tuottamat pelastustoimen ja ensihoidon palvelut ovat yksi kustannustehokkaimmista.

Perusteluissa on mainittu, että tavoitteena on kehittää pelastustoiminnan ja siviiliviranomaisten valtakunnallista johtamista sekä koordinoitua laaja-alaisen uhkien torjunnassa. Tämä on hyvä tavoite ja sitä kannattaa edistää, mutta tämän tavoitteen aikaansaaminen ei vaadi pelastustoimen järjestämisvastuuta ja palvelutuotantoa keskittämistä viidelle maakunnalle.

Alueatasolta katsottuna siellä on edelleen kaksi merkittävää itsehallinnollista toimijaa. Kuntien ja maakuntien varautumisen yhteensovittamisen ja toimintojen järjestämisen kannalta on tarkoituksenmukaisempaa, että pelastustoimen ja ensihoidon tehtävä järjestetään 18 maakunnan perusratkaisun mukaisesti.

Valtakunnallisen johtamisen ja koordinaation kehittäminen kannattanee tehdä esimerkiksi viiden yhteistyöalueen avulla, mutta peruspalvelutuotantoa ja siihen liittyviä vastuu- ja johtosuhteita ei kannata keskittää ja siten sekoittaa jo päätettyjä vastuualueita (18). Nyt esitetystä mallista on tulossa erittäin moniportainen eikä se tue hallituksen asettamaa tavoitetta normitalkoista (purkamisesta) ja hallinnon yksinkertaistamisesta. Päinvastoin liiallinen keskittäminen ja rajoiltaan epäyhtenäinen malli vaikeuttaa järkevää yhteistyötä.

On hyvin epätydyttävää ja vastoin hyvän hallinnon kehittämisen periaatteita, että näinkin suuren (pelastustoimen) uudistuksen valmistelussa ja suunnittelussa pelastuslaitokset jätettiin kokonaan sivuun. Pelastuslaitoksille viiden (5) alueen linjaus kerrottiin keväällä 2016 ilman ennakkokeskusteluja. Pelastuslaitosten syrjäyttäminen valmistelu- ja suunnitteluvaiheessa näkyy uudistuksen puutteellisena valmisteluna ja vaikeuttaa oleellisesti uudistuksiin sitoutumista.

8 §, 9 § ja 11 § s. 18. Hallituksen esityksen perusteluiden mukaan valtakunnallisten tavoitteiden valmisteluun osallistuisivat ainoastaan pelastustoimen järjestämisvastuussa olevat maakunnat. Tätä ei voi pitää hyväksyttävänä, koska myös muiden maakuntien on pystyttävä osallistumaan myös palveluiden kehittämiseen ja tavoitteiden valmisteluun. Tämän kehityksen seurauksena maakunnat jaetaan perusteettomasti eri luokkiin sen mukaan missä yliopistosairaala sattuu sijaitsemaan.

Pelastustoimen järjestämislain 11 §:n mukaan sisäministeriö ja pelastustoimen järjestämisestä vastaava maakunta ohjaa pelastustoimen toimintaa ja palveluita vuorovaikutuksessa keskenään. Kanta-Hämeen osalta tämä tarkoittaisi, että maakunnan riskit ja pelastustoimen mitoitus (resurssisuunnittelu) päätettäisiin viime kädessä Pirkanmaan maakuntavaltuustossa. Tämä on jyrkästi perustettavan maakunnallisen itsehallinnon periaatteiden ja tavoitteiden vastaista.

14 §, s. 21. Pelastustoimen palvelutasopäätöksen ja maakuntien välinen yhteistyösopimuksen keskinäinen suhde on epäselvä. Nyt näyttää siltä, että maakuntien yhteistyösopimus on otettu tähän lainsäädäntöön mukaan siksi, koska sen avulla halutaan varmistaa edes jonkinlainen demokraattinen ohjaus pelastustoimen palvelutuotannossa. Pelastustoimen palveluiden tosiasiallinen taso

päätettäisiin kuitenkin järjestämisvastuussa olevan maakunnan toimesta. Tämä on maakunnallisen itsehallinnon periaatteiden vastainen järjestelmä.

Nyt esitetyssä lakiluonnoksessa on esitetty, että pelastustoimen ohjaus ja toteutuneen palvelutason valvonta erotettaisiin omiksi tehtävikseen. Tämä ei ole tarkoituksenmukaista, koska ohjausvallan käyttäminen tulee perustua tietoon pelastustoimen toteutuneesta palvelutasosta. Parempi vaihtoehto olisi keskittää sekä ohjaus- että valvontatehtävät yhdelle toimijalle koko maassa ja pelastustoimen palvelujen tuottaminen 18 maakunnalle.

Hämeen liitto

Anna-Mari Ahonen
maakuntajohtaja